

Sygn. akt VII C 34/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 marca 2015 r.

Sąd Rejonowy w Kielcach VII Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	<i>SSR Tomasz Durlej</i>
Protokolant:	starszy protokolant sądowy Sylwia Stępień

po rozpoznaniu w dniu 12 marca 2015 r. w Kielcach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Sp.k. w K.

przeciwko C. W. i O. W.

o zapłatę

I. uchyla nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 6 października 2014 roku w całości;

II. zasądza od pozwanych C. W. i O. W. solidarnie na rzecz (...) Sp.k. w K. kwotę 257,32 zł (dwieście pięćdziesiąt siedem złotych 32/100) wraz z ustawowymi odsetkami w wysokości 13% w stosunku rocznym od dnia 18 lipca 2014 roku do dnia 22 grudnia 2014 roku i odsetkami ustawowymi w wysokości 8% od dnia 23 grudnia 2014 roku do dnia 19 marca 2015 roku oraz dalszymi każdorazowymi ustawowymi odsetkami od dnia 20 marca 2015 roku do dnia zapłaty;

III. oddala powództwo w pozostałej części;

IV. zasądza od (...)Sp.k. w K. solidarnie na rzecz C. W. i O. W. kwotę 564,00 zł (pięćset sześćdziesiąt cztery) złote tytułem zwrotu kosztów procesu;

V. nadaje wyrokowi w punkcie II rygor natychmiastowej wykonalności.

SSR Tomasz Durlej

sygn. akt: VII C 34/15

UZASADNIENIE

W dniu 17 września 2014 roku powód (...) Sp. z o.o. S.K.A. z siedzibą w K. wniósł o zasądzenie solidarnie od C. W. i O. W. kwoty 14.165,57 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18 lipca 2014 roku do dnia rzeczywistej zapłaty oraz kosztami procesu. W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, iż znajduje się w posiadaniu weksla in blanco, wręzonego mu jako remitentowi przez pozwanego, a poręczonego przez pozwaną O. W., opiewającego na kwotę 16.462,78 zł, płatnego w K. w dniu 17 lipca 2014 roku. Nadto powód wskazał, iż przedmiotowy weksel został wypełniony zgodnie

z umową o oraz zgodnie z deklaracją wekslową, podkreślając przy tym, że do zapłaty z w/w weksla pozostała kwota 14.165,57 zł – w tym kwota 13.908,25 zł tytułem kary umownej naliczonej na podstawie § 6 pkt 5 umowy o kolportaż prasy zawartej z pozwanym C. W. oraz kwota 257,32 zł – tytułem niezapłaconych faktur (k. 2-3).

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym w dniu 6 października 2014 roku w sprawie o sygn. VII Nc 1141/14 Sąd Rejonowy w Kielcach nakazał, aby pozwani: C. W. i O. W. zapłacili solidarnie na rzecz (...) S.K.A. w K. kwotę 14.165,57- zł wraz z ustawowymi odsetkami w wysokości 13,00% w stosunku rocznym od dnia 18 lipca 2014 roku do dnia 6 października 2014 roku i dalszymi ustawowymi odsetkami od dnia 7 października 2014 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 2.588,00- zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 2.400,00- zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, w terminie dwóch tygodni od doręczenia niniejszego nakazu, albo wnieśli w tym terminie zarzuty (k. 35).

Od powyższego nakazu zapłaty pozwani wnieśli zarzuty, zaskarżając powyższy nakaz zapłaty w całości i podnosząc, że C. W. nie wiedział o tym, iż zawarta z powodową spółką umowa o kolportaż prasy przewidywała karę umowną. Pozwani podkreślili przy tym, że w/w umowa została podpisana przez C. W. w pośpiechu w dniu 11 grudnia 2013 roku, kiedy to pozwany zupełnie nie spodziewał się, że pracownik powodowej spółki przyjedzie z w/w umowami. Nadto pozwani podnieśli, że C. W. miał około dwudziestu minut, aby zapoznać się z treścią umowy i podjąć decyzję o współpracy z powodową spółką, przy czym w przypadku, gdyby nie zdecydował się na współpracę z powodką, nie otrzymałby prasy i pozostałby bez pracy. Ponadto pozwani podnieśli, że pierwsza umowa przedstawiona C. W. do podpisu nie zawierała postanowienia o karze umownej, dlatego też C. W. – podpisując umowę o kolportaż prasy na drugi punkt prasowy - był przekonany, że kolejna przedstawiona mu do podpisu umowa o kolportaż prasy zawiera taką samą treść co umowa, przedstawiona mu do podpisu pierwszej kolejności (k. 419-430).

Na rozprawie w dniu 12 marca 2015 roku pozwani wnosili o oddalenie powództwa, wywodząc jak w zarzutach od nakazu zapłaty (k. 506).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny sprawy;

Pozwany C. W. prowadzi działalność gospodarczą polegającą na sprzedaży prasy, artykułów chemicznych, książek i wyrobów tytoniowych w dwóch punktach sprzedaży w Z. – w jednym przy ul. (...) oraz w drugim punkcie sprzedaży - przy ul. (...). Do dnia 7 grudnia 2012 roku C. W. odbierał prasę od spółki (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością S.K.A. z siedzibą we W.. Z uwagi jednak na to, że spółka ta z dniem 7 grudnia 2012 roku zaprzestała prowadzenia działalności gospodarczej, z pozwanym skontaktował się przedstawiciel spółki (...) S.K.A. z siedzibą w K., który poinformował C. W., że jeżeli chce dalej otrzymywać prasę dostarczaną mu dotychczas przez spółkę (...) Sp. z o.o. S.K.A. z/s we W., musi podpisać nową umowę o kolportaż prasy ze spółką (...) z uwagi na zawarte pomiędzy tymi spółkami porozumienie.

W dniu 7 grudnia 2012 roku przedstawiciel spółki (...) Sp. z o.o. z/s w K. przybył w godzinach wieczornych do prowadzonego przez C. W. punktu sprzedaży prasy i przedstawił pozwanemu w/w porozumienie, z którego wynikało, że z dniem 8 grudnia 2012 roku w prawa i obowiązki (...) Sp. z o.o. S.K.A. we W., wynikające z umowy zawartej przez (...) Sp. z o.o. S.K.A. z siedzibą we W. z C. W., wstępuje (...) S.K.A. z siedzibą w K. (§1 ust. ust. 6 porozumienia). W tym samym dniu C. W. musiał też podjąć decyzję, czy decyduje się na podjęcie współpracy ze spółką (...) Sp. z o.o. w K..

Dowód: zeznania O. W. (k. 506-507), zeznania C. W. (k. 508), porozumienie z dnia 7 grudnia 2012 roku zawarte pomiędzy (...) Sp. z o.o. z/s w K. a (...) Sp. z o.o. S.K.A. z/s we W. a C. W. (k. 432)

Pozwany C. W. wyraził zgodę na współpracę ze spółką (...) Sp. z o.o. z/s w K., gdyż w przeciwnym razie nie otrzymałby następnego dnia rano prasy, na co nie mógł sobie pozwolić ze względu na zobowiązania wobec klientów. Umowy o kolportaż prasy z (...) Sp. z o.o. z/s w K. zostały przedstawione natomiast C. W. do podpisu w dniu 11 grudnia 2012 roku, wraz z dostawą prasy do punktu sprzedaży mieszczącym się przy ul. (...) w Z..

Zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami poczynionymi z przedstawicielem spółki (...), warunki umów zawieranych ze spółką (...) sp. z o.o. S.K.A. w K. miały być takie same, jak warunki umów łączących pozwanego C. W. ze spółką (...) Sp. z o.o. S.K.A. z/s we W..

Pozwany C. W. oraz jego małżonka - O. W., po zapoznaniu się z treścią przedstawionej w pierwszej kolejności umowy o kolportaż prasy, dotyczącej punktu sprzedaży zlokalizowanego w Z. przy ul. (...), stwierdzili, że w istocie treść przedstawionej przez przedstawiciela spółki (...) umowy o kolportaż prasy jest taka sama jak treść umowy zawartej poprzednio ze spółką (...) Sp. z o.o. S.K.A. z/s we W.. W szczególności w umowie tej nie było zapisu przewidującego kary umownej w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania przez odbiorcę, tj. C. W. obowiązków wynikających z przedmiotowej umowy, w tym w przypadku rozwiązania umowy przed upływem okresu jej obowiązywania z przyczyn leżących po stronie odbiorcy lub rozwiązania jej przez odbiorcę przed upływem okresu, na jaki została zawarta. Ponadto w § 2 ust. 2 pkt a) przedmiotowej umowy przewidziano, że odbiorca będzie zobowiązany do codziennego odbioru dostaw towarów. W § 3 ust. 2 w/w umowy C. W. jako odbiorca zobowiązał się zaś do zaniechania odbioru prasy i książek od innych dostawców, a także do udzielenia (...) wyłączności na dostawę prasy i książek.

Dowód: zeznania C. W. (k. 508), zeznania O. W. (k. 506-507), umowa o kolportaż prasy dotycząca punktu sprzedaży w Z. przy ul. (...) (k. 461-464, k. 465-468)

Z uwagi na to, że treść drugiej umowy, która dotyczyła kolportażu prasy w punkcie sprzedaży zlokalizowanym w Z. przy ul. (...) na pierwszy rzut oka była identyczna w porównaniu z treścią w/w umowy dotyczącej kolportażu prasy przy ul. (...), a pozwani pozostawali w przekonaniu, że również treść i tej umowy odpowiada treści umowy zawartej poprzednio ze spółką (...) Sp. z o.o. S.K.A. z/s we W., C. W. podpisał przedmiotową umowę nie przeczytawszy jej treści, pozostając w przekonaniu, że treść tej umowy jest identyczna co treść umowy dotyczącej kolportażu prasy w punkcie sprzedaży przy ul. (...), którą czytał i podpisał jako pierwszą. Umowa dotycząca kolportażu prasy w saloniku prasowym zlokalizowanym w Z. przy ul. (...) różniła się jednak od umowy dotyczącej kolportażu prasy w punkcie sprzedaży znajdującym się w Z. przy ul. (...), gdyż w § 6 ust. 5 zawierała dodatkowe postanowienie przewidujące karę umowną w wysokości stanowiącej równowartość trzydziestu ostatnich zrealizowanych dostaw, jednak nie mniej niż 5.000 zł, w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania przez odbiorcę, tj. C. W. obowiązków wynikających z przedmiotowej umowy, w szczególności w przypadku rozwiązania umowy przed upływem okresu jej obowiązywania z przyczyn leżących po stronie odbiorcy lub rozwiązania jej przez odbiorcę przed upływem okresu, na jaki została zawarta.

Dowód: zeznania C. W. (k. 508), zeznania O. W. (k. 506-507), umowa o kolportaż prasy dotycząca punktu sprzedaży w Z. przy ul. (...) (k. 16-19, k. 469-472, k. 473-476)

Powyższe umowy o kolportaż prasy zostały zawarte przez C. W. na czas określony, do dnia 11 grudnia 2015 roku. Obie umowy nie przewidywały przy tym uprawnienia odbiorcy, tj. C. W. do wypowiedzenia przedmiotowych umów.

Dowód: umowa o kolportaż prasy dotycząca punktu sprzedaży w Z. przy ul. (...) (k. 461-464, k. 465-468), umowa o kolportaż prasy dotycząca punktu sprzedaży w Z. przy ul. (...) 42 (k. 16-19, k. 469-472, k. 473-476)

C. W. podpisał powyższe umowy w pośpiechu, jako że wszystko odbywało się w godzinach pracy, co powodowało, że pozwany oraz jego żona O. W. nie mieli czasu na dokładne przeanalizowanie treści obu umów. Ponadto C. W. działał pod presją, gdyż zależało mu na regularnej dostawie prasy, aby nie stracić klientów, którzy podpisali z nim umowę prenumeraty konkretnych tytułów prasowych.

Okoliczności bezsporne

Na zabezpieczenie ewentualnych roszczeń powstałych w związku z realizacją umową o kolportaż prasy zawartej w dniu 11 grudnia 2012 roku oraz każdej umowy, która ją będzie zastępowała oraz zmieniała, C. W. w dniu zawarcia tejże umowy, tj. w dniu 11 grudnia 2012 roku złożył weksel własny in blanco wystawiony na rzecz spółki (...) Sp. z o.o. S.K.A.

w K. jako remitenta, który został poręczony przez pozwaną O. W.. W treści przy tym złożonej deklaracji wekslowej z dnia 11 grudnia 2012 roku C. W. wskazał, że jako wystawca weksla upoważnia spółkę (...) do wypełnienia wystawionego weksla w każdym czasie, na sumę wekslową odpowiadającą jego zadłużeniu wraz z należnymi odsetkami w wysokości ustawowej i kosztami windykacyjnymi, oraz do opatrzenia weksla datą płatności według swego uznania, a także klauzulą „bez protestu”. W powyższej deklaracji O. W. oświadczyła, iż składa swoje podpisy na wekslu gwarancyjnym in blanco wystawionym przez C. W. jako poręczyciel za wystawcę weksla.

Dowód: weksel gwarancyjny (k. 7), deklaracja wekslowa (k. 8)

Pismem z dnia 30 listopada 2013 roku, które wpłynęło do spółki (...) Sp. z o.o. S.K.A. w K. w dniu 9 grudnia 2013 roku, C. W. oświadczył powodowej spółce, że wypowiada zawarte w dniu 11 grudnia 2012 roku umowy o kolportaż prasy ze skutkiem na dzień 31 grudnia 2013 roku, podając, iż nie jest zadowolony z obsługi jego punktu sprzedaży przez w/w spółkę. W piśmie tym pozwany wskazał również, że od dnia 2 stycznia 2014 roku nie będzie przyjmował prasy od w/w spółki.

W odpowiedzi na powyższe pismo spółka (...) pismem z dnia 31 grudnia 2013 roku poinformowała pozwanego, iż jego oświadczenie jest sprzeczne z postanowieniami zawartej umowy i że spółka (...) oczekuje od pozwanego wywiązywania się z postanowień wiążącej umowy o kolportaż prasy z dnia 11 grudnia 2012 roku w terminie w niej wskazanym.

Dowód: pismo C. W. z dnia 30 listopada 2013 roku (k. 21), pismo spółki (...) Sp. z o.o. S.K.A. z dnia 31 grudnia 2013 roku (k. 22-23), zeznania O. W. (k. 506-507)

C. W. po dacie 31 grudnia 2013 roku odmawiał odbioru i przyjęcia prasy dostarczanej przez (...) sp. z o.o. S.K.A. w K., przyjmując prasę od innego dostawcy.

Okoliczności bezsporne

W związku z powyższym spółka (...) sp. z o.o. S.K.A. z siedzibą w K. pismem z dnia 7 stycznia 2014 roku złożyła pozwanemu C. W. oświadczenie o rozwiązaniu umowy o kolportaż prasy z dnia 11 grudnia 2012 roku w trybie natychmiastowym, bez zachowania okresu wypowiedzenia – zgodnie z dyspozycją § 6 ust. 4 w/w umowy, wskazując, iż przyczyną rozwiązania powołanej umowy jest naruszenie § 2 ust. 2 pkt a) przedmiotowej umowy polegające na odmowie odbioru i przyjęcia prasy dostarczonej przez (...)S.K.A. do punktu sprzedaży zlokalizowanego w miejscowości Z. na ul. (...)w dniach 2,3, 4 i 7 stycznia 2014 roku oraz naruszenie § 3 ust. 2 powołanej umowy polegające na odbiorze prasy od innego dostawcy, pomimo udzielenia (...)S.K.A. wyłączności na dostawę prasy oraz zobowiązania pozwanego do zaniechania odbioru prasy i książek od innych dostawców, o czym świadczy m.in. dokonany w dniu 2 stycznia 2014 roku w punkcie sprzedaży pozwanego zlokalizowanym w Z. przy ul. II (...)zakup gazety (...) nr 1, która nie została dostarczona przez firmę (...) Sp. z o.o. S.K.A.

Dowód: oświadczenie o rozwiązaniu umowy o kolportaż prasy z dnia 11 grudnia 2012 roku (k. 25)

Pismem z dnia 25 marca 2014 roku (...) sp. z o.o. S.K.A. z/s w K. oświadczył pozwanemu C. W., że na podstawie § 6 pkt 5 umowy o kolportaż prasy z dnia 11 grudnia 2012 roku nakłada na pozwanego karę umowną w wysokości 13.908,25 zł z uwagi na naruszenie zasady wyłączności, o której mowa w § 3 ust. 2 umowy oraz obowiązku codziennego odbioru dostaw towarów realizowanych przez (...) sp. z o.o. S.K.A. wskazanego w § 2 pkt 2 pkt a) umowy o kolportaż prasy z dnia 11 grudnia 2012 roku i obciążył pozwanego z tego tytułu notą księgową nr (...) z dnia 25 marca 2014 roku.

Dowód: pismo (...) sp. z o.o. S.K.A. z/s w K. z dnia 25 marca 2014 roku (k. 33), nota księgową nr (...) z dnia 25 marca 2014 roku (k. 20)

Pismami natomiast z dnia 3 lipca 2014 roku, doręczonymi: C. W. w dniu 14 lipca 2014 roku, a O. W. – w dniu 15 lipca 2014 roku (...) Sp. z o.o. S.K.A. z/s w K. wezwał w/w do zapłaty kwoty 14.310,95 zł oraz kwoty 2.151,83 zł.

W/w spółka w dniu 3 lipca 2014 roku wypełniła też wystawiony przez C. W. i poręczony przez O. W. weksel in blanco na kwotę 16.462,78 zł z terminem płatności określonym na dzień 17 lipca 2014 roku, kierując do C. W., a także do poręczyciela w/w weksla, tj. O. W. wezwanie do wykupu przedmiotowego weksla i zapłaty kwoty 16.462,78 zł, na którą to kwotę miała złożyć się kwota 1.947,73 zł z tytułu niezapłaconych faktur, kwota 606,80 zł z tytułu odsetek za zwłokę w spłacie należności z tytułu faktur oraz kwota 13.908,25 zł z tytułu noty księgowej nr (...) z dnia 25 marca 2014 roku.

Dowód: wezwania do zapłaty wraz z dowodem doręczenia (k. 10, k. 11, k. 12, k. 14, k. 15), wezwania do wykupienia weksla z dnia 3 lipca 2014 roku wraz z dowodem przesłania korespondencji zawierającej w/w wezwanie do wykupienia weksla (k. 9, k. 12, k. 13, k. 15)

C. W. oraz O. W. nie uiszcili na rzecz spółki (...) nałożonej na C. W. kary umownej w kwocie 13.908,25 zł, a także należności za prasę generowaną przez w/w spółkę do punktu sprzedaży pozwanego od dnia 2 stycznia do dnia 9 stycznia 2014 roku. Po uwzględnieniu faktur korygujących pozwani winni uiszczyć powodowej spółce za dostarczony przez nią w styczniu 2014 roku towar należność w kwocie 257,32 zł.

Dowód: zeznania C. W. (k. 508), zeznania O. W. (k. 506-507), pismo (...) Sp. z o.o. S.K.A. z/s w K. z dnia 21 lipca 2014 roku (k. 439), wezwania do zapłaty wraz z dowodem doręczenia (k. 10, k. 11, k. 12, k. 14, k. 15)

Pismem z dnia 12 grudnia 2014 roku C. W. złożył spółce (...) Sp. z o.o. S.K.A. w K. oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych złożonego przez niego oświadczenia woli w umowie zawartej w dniu 11 grudnia 2012 roku o kolportaż prasy, dotyczącej punktu sprzedaży położonego w Z. przy ul. (...), w przedmiocie wyrażenia zgody na obciążenie go karą umowną w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania przez niego obowiązków wynikających z przedmiotowej umowy, w szczególności w przypadku rozwiązania umowy przed upływem okresu jej obowiązywania z przyczyn leżących po stronie odbiorcy lub rozwiązania jej przez odbiorcę przed upływem okresu, na jaki została zawarta.

Dowód: pismo pozwanego C. W. z dnia 11 grudnia 2014 roku - cofnięcie oświadczenia woli wraz z potwierdzeniem nadania (k. 495), zeznania C. W. (k. 508)

Gdyby C. W. wiedział, że w umowie o kolportaż prasy z dnia 11 grudnia 2012 roku dotyczącej punktu sprzedaży przy ul. (...)w Z. zawarte jest postanowienie o możliwości nałożenia na niego kary pieniężnej, nie zgodziłby się na zawarcie ze spółką (...) sp. z o.o. S.K.A. w K. w/w umowy o kolportaż prasy z postanowieniem o takiej treści.

Dowód: zeznania C. W. (k. 508), zeznania O. W. (k. 506-507)

Sąd zważył, co następuje;

Zarzuty wniesione przez pozwanych w przeważającej części zasługują na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności podkreślić należy, że bezsporna w sprawie była okoliczność, iż C. W. zawierając z powodem w dniu 11 grudnia 2012 roku umowy o kolportaż prasy wystawił weksel in blanco, który w dniu jego wystawienia został poręczony przez pozwaną O. W.. Spór natomiast pomiędzy stronami dotyczył przede wszystkim okoliczności, czy powodowa spółka zasadnie nałożyła na pozwanego C. W., a tym samym zasadnie wypełniła powyższy weksel w zakresie kwoty 13.908,25 zł z tytułu nałożonej na pozwanego kary umownej i wezwała pozwanych do wykupienia przedmiotowego weksla obejmującego m.in. kwotę odpowiadającą kwocie nałożonej kary umownej. Nadto okolicznością, która wymagała wyjaśnienia w niniejszej sprawie było to, czy powodowa spółka zasadnie wypełniła weksel na kwotę obejmującą należności z tytułu niezapłaconych faktur na kwotę 257,32 zł.

W świetle prawa wekslowego dla istnienia pełnej odpowiedzialności osoby zobowiązanej wekslowo muszą być spełnione następujące warunki: weksel in blanco musi być wypełniony zgodnie z porozumieniem wekslowym w odpowiedni sposób - musi mieć odpowiednią treść, a nadto musi być wypełniony w odpowiednim czasie przez osobę

do tego upoważnioną. Brak jednego z tych warunków powodować musi uznanie wypełnienia weksla za wypełniony niezgodnie z prawem, co z kolei skutkuje możliwością zwolnienia osoby zobowiązanej z odpowiedzialności wekslowej.

Weksel, którego zapłaty dochodzi powód jest wekslem gwarancyjnym. Wystawiony został na zabezpieczenie roszczenia ze stosunku podstawowego, tj. umowy z dnia 11 grudnia 2012 roku o kolportaż prasy oraz każdej umowy, która ją będzie zastępowała oraz zmieniała. Sąd Najwyższy uznał, że skoro weksel jedynie zabezpiecza wiarygodność cywilną, to dłużnikowi przysługują przeciwko roszczeniu wekslowemu te wszystkie zarzuty, jakie mu przysługują przeciwko roszczeniu cywilnemu (z uzasadnienia uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego - zasada prawna z dnia 07.01.1967 r. III CZP 19/66). Opisana możliwość obrony strony pozwanej wynika z łączności między zobowiązaniem z weksla gwarancyjnego a zobowiązaniem ze stosunku „podstawowego”. Łączność ta przejawia się nie tylko w tym, że zaspokojenie jednego powoduje wygaśnięcie drugiego, lecz także w tym, że bezpodstawność roszczenia cywilnoprawnego pociąga za sobą bezpodstawność roszczenia opartego na wekslu. Stosunek cywilnoprawny rozstrzyga zatem o tym, czy i w jakim zakresie istnieje po stronie dłużnika zobowiązanie wekslowe zaciągnięte wobec wierzyciela w celu zabezpieczenia wiarygodności cywilnoprawnej (uzasadnienie uchwały połączonych I.: Cywilnej oraz Pracy i (...) Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 1972, III PZP 17/70). Również w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 1999 I CKN 215/98 Sąd Najwyższy wyraził zapatrywanie, że dopuszcza się podnoszenie przez dłużnika wekslowego w zasadzie wszystkich zarzutów wynikających z jego stosunków osobistych z żądającym zapłaty posiadaczem weksla, także więc odnoszących się do stosunku, na którego podstawie wystawiono weksel. Wyjątek dotyczy jedynie zarzutu przedawnienia roszczenia z tego stosunku. W uzasadnieniu wyroku z dnia 27 kwietnia 2001 r. sygn. akt. III CKN 341/00 Sąd Najwyższy stwierdził natomiast, iż przewidziane w art. 10 i 17 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe (Dz.U. Nr 37, póź. 282) ograniczenia w podnoszeniu zarzutów przez dłużników wekslowych pomyślane zostały w interesie bezpieczeństwa obrotu wekslowego i mają zastosowanie tylko wtedy, gdy zapłaty od dłużnika wekslowego domaga się osoba trzecia, która nabyła weksel na podstawie czynności unormowanej w prawie wekslowym. W bezpośrednich natomiast stosunkach stron czynności wekslowej, a więc między innymi w stosunku między wystawcą weksla własnego a remitentem, ograniczenia te nie są aktualne.

Według utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego w wymienionych stosunkach dopuszczalne jest zatem podnoszenie przez dłużnika wekslowego wszelkich zarzutów, także więc - bez żadnych ograniczeń - zarzutów dotyczących nieprawidłowego uzupełnienia blankietu wekslowego, gdy weksel został wręczony jako weksel in blanco, oraz zarzutów osobistych w rozumieniu art. 17 prawa wekslowego. Należą do nich m.in. zarzuty odwołujące się do stosunku leżącego u podstaw zobowiązania wekslowego.

W niniejszej sprawie, w świetle art. 10 ustawy prawo wekslowe, pozwani byli uprawnieni do postawienia przeciwko treści weksla zarzutów ze stosunku podstawowego, przy czym to na pozwanych spoczywał ciężar dowodu wykazania, że weksel został wypełniony niezgodnie z deklaracją wekslową. Podstawą dochodzonego roszczenia były zobowiązania wekslowe pozwanego, jako wystawcy weksla i pozwanej, jako poręczycielki wekslowej. W ocenie Sądu powołany przez pozwanych zarzut nieważności podstawy zobowiązania wekslowego wobec powoda w zakresie kwoty 13.908,25 zł dotyczącej nałożonej na pozwanego kary umownej jest zasadny. Przeprowadzone bowiem w sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że pozwany C. W. składając oświadczenie woli w części, jaka dotyczyła możliwości nałożenia na niego kary umownej działał pod wpływem błędu.

Zgodnie z art. 84 § 1 k.c., w razie błędu co do treści czynności prawnej można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli; jeżeli jednak oświadczenie woli było złożone innej osobie, uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy błąd został wywołany przez tę osobę, chociażby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona o błędzie lub mogła z łatwością błąd zauważyć; ograniczenie to nie dotyczy czynności prawnej nieodpłatnej. Z art. 84 § 2 k.c. wynika zaś, że można powoływać się tylko na błąd uzasadniający przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia tej treści, czyli na błąd istotny. Z treści zatem przytoczonych przepisów wynika, że aby uchylić się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego drugiej stronie przy podejmowaniu czynności prawnej odpłatnej (jak w niniejszym przypadku), muszą być spełnione warunki: zawinione lub niezawinione wywołanie błędu przez drugą osobę, ewentualnie wiedza tej osoby

co do błędu, bądź też jej rażące niedbalstwo w tym zakresie oraz istotność błędu. Nie wystarczy więc samo złożenie oświadczenia woli pod wpływem błędu, nawet istotnego, bowiem jeśli nie zostaną spełnione pozostałe warunki wymienione w art. 84 § 1 k.c. uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli będzie niemożliwe. Powyższy przepis zakłada więc istnienie po stronie składającego oświadczenie woli niezgodnego z rzeczywistością wyobrażenia o czynności, przy czym niezgodność może dotyczyć zarówno faktów, jak i prawa (tak Sąd Najwyższy w orzeczeniach: z dnia 21 lutego 1973r., III CRN 415/72, OSNCP 1/74, poz. 10, z dnia 24 stycznia 1974r., II CR 761/73, OSPIKA 11/75, poz. 238 i z dnia 31 sierpnia 1989r., III PZP 37/89, OSNCP 9/90, poz. 108). Kodeks cywilny nie definiuje błędu, ale przez sprecyzowanie przesłanek mających znaczenie prawne określa, które błędy w potocznym znaczeniu tego słowa są uważane przez prawo za wadę oświadczenia woli w rozumieniu art. 84-86 k.c. i art. 88 k.c., będącą podstawą do uchylenia się od skutków prawnych wadliwego oświadczenia. Przepisy o błędzie w dziale IV mają charakter ogólny i generalny i są przepisami bezwzględnie obowiązującymi. Błąd w znaczeniu wady oświadczenia woli jest określany jako błąd postrzegania („błąd widzenia”), w odróżnieniu od błędu przewidywania i wnioskowania, które należąc do sfery motywacyjnej podejmowanej czynności prawnej tworzą pobudkę, pod wpływem której wyrażone zostało oświadczenie woli. Bliższemu określeniu błędu w znaczeniu art. 84 k.c. służy przyjęty w doktrynie podział na błąd sensu stricto i pomyłkę. Błąd przy tym sensu stricto polega zwykle na fałszywym wyobrażeniu o właściwościach przedmiotu transakcji powodującym, że oświadczenie odpowiada rzeczywistej woli składającego, natomiast pomyłka polega na niezgodności między wolą oświadczającego a treścią oświadczenia.

Art. 84 k.c. określa dwie pozytywne i niezbędne przesłanki błędu w znaczeniu prawnym: musi to być błąd co do treści czynności prawnej i musi być błędem istotnym. Błąd odnosi się do treści czynności prawnej, gdy jest z nią ściśle powiązany, to znaczy dotyczy któregośkolwiek chociażby elementu składającego się na jej treść. Wynika z tego, że błąd może dotyczyć nie tylko essentialia negotii, ale także innych okoliczności lub elementów należących do treści czynności prawnej. Waler natomiast istotności błędu musi być zobiektywizowany i sprowadza się do przypuszczenia, jak by się w danej sytuacji zachował człowiek oceniający sprawę rozsądnie i nie działający pod wpływem błędu, to znaczy, czy złożyłby oświadczenie tej treści. Przyjęcie jako miernika istotności rozsądnego postępowania każdej innej osoby w podobnych okolicznościach prowadzi do wniosku, że nie wystarcza subiektywne odczucie istotności błędu przez błędzącego, ale niezbędna jest jego obiektywizacja (zob. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 31 sierpnia 1989r., III PZP 37/89, OSNCP 9/90, poz. 108).

Jak już wskazano powyżej, w przypadku gdy oświadczenie woli zostało złożone drugiej osobie, uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia może nastąpić tylko wtedy, gdy błąd został wywołany przez tę osobę, chociażby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona o błędzie lub mogła z łatwością błąd zauważyć. Udzielenie składającemu pod wpływem błędu oświadczenia ochrony jest konsekwencją tego, że nakaz rozwagi przy zawieraniu umowy dotyczy nie tylko dbałości o własne sprawy, ale także unikania wszystkiego, co mogłoby drugą stronę wprowadzić w błąd, czego wymaga lojalność i zaufanie w stosunku do kontrahenta. Nie ma przy tym znaczenia, czy uprawnionemu do uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli z powodu błędu można zarzucić brak dbałości o własne sprawy, nieostrożność albo niedbalstwo, jak również nie ma znaczenia stopień przyczynienia się do błędu (zob. S. Dmowski, S. Rudnicki, Komentarz do Kodeksu cywilnego. Księga pierwsza. Część ogólna, wydawnictwo prawnicze, Warszawa 1999, str. 274).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że pozwany C. W. mógł uchylić się skutecznie od skutków prawnych oświadczenia woli w zakresie dotyczącym § 6 pkt 5 umowy z dnia 11 grudnia 2012 roku dotyczącej kolportażu prasy w punkcie sprzedaży zlokalizowanym w Z. przy ul. (...), tj. w zakresie postanowienia w/w umowy przewidującego możliwość nałożenia na pozwanego C. W. kary umownej, w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania przez pozwanego obowiązków wynikających z przedmiotowej umowy, zwłaszcza w przypadku rozwiązania umowy przed upływem okresu jej obowiązywania z przyczyn leżących po stronie odbiorcy lub rozwiązania jej przez odbiorcę przed upływem okresu, na jaki została zawarta.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w postaci zeznań pozwanych: O. W. i C. W., a także w postaci złożonych do akt umów z dnia 11 grudnia 2012 roku zawartych pomiędzy C. W. a spółką (...) Sp. z o.o. S.K.A z/s w K. wynika, że obie umowy o kolportaż prasy – dotyczące punktu sprzedaży w Z. przy ul. (...), jak i przy ul. (...) zostały przedstawione C. W. do podpisu w tym samym czasie, w punkcie sprzedaży przy ul. (...) wraz z dostawą gazet,

przy czym w pierwszej kolejności pozwanemu została przedstawiona do zapoznania się umowa dotycząca kolportażu prasy przy ul. (...), która nie przewidywała możliwości nałożenia na pozwanego jako odbiorcy prasy kary umownej. Jak wynika z wiarygodnych zeznań pozwanych: O. W. i C. W., pozwani przeczytali treść w/w umowy, stwierdzając, że jej treść w istocie odpowiada treści umowy zawartej poprzednio z (...) Sp. z o.o. S.K.A. z/s we W. – co miało odpowiadać wcześniejszym ustaleniom pozwanych z przedstawicielem spółki (...) Sp. z o.o. S.K.A. w K.. Ponadto z wiarygodnych zeznań pozwanych wynika, że po zapoznaniu się z przedstawioną w pierwszej kolejności umową o kolportaż prasy dotyczącą punktu sprzedaży położonego w Z. przy ul. (...), pozwani nie zapoznawali się już z drugą z przedstawionych im umów, tj. z umową o kolportaż prasy dotyczącą punktu sprzedaży położonego w Z. przy ul. II (...), gdyż obie umowy na pierwszy rzut oka wydawały się identyczne. Ponadto – jak wynika z podniesionych przez pozwanych zarzutów, których strona powodowa nie kwestionowała – C. W. działał w pośpiechu, z zaskoczenia, gdyż nie widział, że przedstawiciel w/w spółki wraz z dostawą prasy przywiezie również do podpisu umowy o kolportaż prasy, a ponadto działał pod presją, iż w przypadku nie podpisania umowy pozostanie w najbliższym czasie bez prasy i straci klientów. W konsekwencji pozwany C. W. podpisując umowę o kolportaż prasy dotyczącą punktu sprzedaży przy ul. II (...), nie zapoznawszy się z jej treścią, pozostając w przekonaniu, że jej treść jest identyczna co umowa o kolportaż prasy dotycząca saloniku prasowego przy ul. (...), działał pod wpływem mylnego wyobrażenia, iż umowa ta nie przewiduje możliwości nałożenia na niego kary umownej – tym bardziej, że przecież przedmiot obu umów był taki sam i różnica dotyczyła tylko miejsca prowadzenia punktów sprzedaży prasy. Błąd ten niewątpliwie dotyczył przy tym treści czynności prawnej. Wprawdzie w niniejszej sprawie brak jest podstaw do przyjęcia, iż błąd ten został wywołany przez przedstawiciela strony powodowej celowo, jednakże zgodnie z art. 84 § 1 zd. drugie k.c. możliwe jest uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu, wywołanego przez drugą osobę, jeżeli nawet wywołanie przez nią błędu nastąpiło bez jej winy, a niewątpliwie taka sytuacja zachodzi w przedmiotowej sprawie. Przy ocenie, iż błąd został wywołany przez przedstawiciela spółki (...) sp. z o.o. S.K.A. z/s w K. Sąd miał również na uwadze wskazane wyżej okoliczności, w jakich doszło do podpisania przedmiotowych umów, a także okoliczność, iż w/w umowy zostały dostarczone pozwanemu do podpisu z zaskoczenia wraz z dostawą gazet, w godzinach pracy i wymagały szybkiego zapoznania się przez pozwanego z przedmiotowymi umowami. Ponadto Sąd miał na względzie, że spółka (...) Sp. z o.o. S.K.A. z/s we W. z dnia na dzień zaprzestała prowadzenia działalności gospodarczej, o czym pozwany C. W. został powiadomiony w dniu 7 grudnia 2012 roku w godzinach wieczornych. Pozwany nie mógł sobie pozwolić na podpisanie przedmiotowych umów przy kolejnym terminie dostawy gazet przez przedstawiciela spółki (...), gdyż w takim razie nie otrzymałby prasy, co naraziłoby pozwanego na utratę stałych klientów. Powyższe okoliczności – zdaniem Sądu – uzasadniają przekonanie, iż pozwany C. W. podpisując w dniu 11 grudnia 2012 roku umowę kolportażu prasy w saloniku w Z. przy ul. II (...) działał pod wpływem błędu co do istnienia w tejże umowie zapisu o możliwości nałożenia na niego kary umownej.

W ocenie Sądu powyższy błąd był też istotny, albowiem pozwany i każdy rozsądny obywatel, nie działając pod wpływem błędu i oceniając sprawę rozsądnie, zawarłby umowę innej treści, tj. umowę nie przewidującą możliwości nałożenia na niego kary umownej – o treści takiej, jak podpisana w tej samej dacie umowa o kolportaż prasy w saloniku sprzedaży w Z. przy ul. (...) – w szczególności, że umowa o kolportaż prasy dotycząca punktu sprzedaży przy ul. (...) nie przewidywała takiego postanowienia.

Podkreślić w tym miejscu należy, że Sąd w całości dał wiarę zeznaniom O. W. oraz C. W., albowiem zeznania pozwanych są wewnętrznie spójne, logiczne i szczerze, a ponadto korespondują ze sobą.

Zgodnie z art. 88 § 1 k.c. uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli, które zostało złożone innej osobie pod wpływem błędu następuje przez oświadczenie złożone tej osobie na piśmie. Stosownie natomiast do treści art. 88 § 2 k.c. uprawnienie do uchylenia się wygasa w razie błędu z upływem roku od jego wykrycia. Oświadczenie przy tym o uchyleniu powinno być złożone w zwykłej formie pisemnej (art. 61 k.c. i art. 73 § 1 k.c.) osobie będącej adresatem oświadczenia złożonego pod wpływem błędu lub groźby. Ponadto uchylenie może też nastąpić w drodze zarzutu w procesie w piśmie procesowym albo do protokołu sądowego.

W niniejszej sprawie pozwany o złożeniu w/w oświadczenia pod wpływem błędu dowiedział się w dacie doręczenia mu nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym w sprawie VII Nc 1141/14 tut. Sądu, a zatem w dniu 25

października 2014 roku. Oświadczenie natomiast o uchyleniu się od skutków prawnych powyższego oświadczenia woli pozwany złożył na piśmie w dniu 12 grudnia 2014 roku. Pozwany zachował zatem termin do uchylenia się od w/w oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu. Ponadto pozwany sprecyzował w zeznaniach, iż uchylenie się przez niego od skutków prawnych czynności prawnej dotyczy jedynie zapisu o możliwości nałożenia na niego kary umownej.

Skuteczne zaś uchylenie się przez pozwanego C. W. od skutków oświadczenia woli w przedmiocie postanowień dotyczących kary umownej pociąga za sobą zaistnienie bezwzględnej nieważności czynności prawnej w tym zakresie. Nieważność bezwzględna czynności prawnej w powyższym zakresie, powstająca w związku z uchyleniem się od skutków oświadczenia woli, ma przy tym skutek *ex tunc*, tj. od daty dokonania czynności prawnej.

Biorąc powyższe pod uwagę stwierdzić należy, że brak było podstaw do nałożenia na pozwanego kary umownej, a tym samym do wypełnienia weksla na naliczoną z tego tytułu kwotę kary umownej w wysokości 13.908,25 zł.

Jeżeli natomiast chodzi o dochodzoną przez powodową spółkę kwotę 257,32 zł, to pozwani: O. W. i C. W. sami przyznali, że nie zapłacili powodowej spółce za faktury wystawione za okres od 2 do 9 stycznia 2014 roku. Należy przy tym wskazać, że pozwany nie mógł skutecznie wypowiedzieć stronie powodowej umowy ze skutkiem na dzień 31 grudnia 2013 roku, albowiem zawarta przez strony na czas określony do dnia 11 grudnia 2015 roku umowa w ogóle nie przewidywała możliwości jej wypowiedzenia.

Zgodnie z art. 496 k.p.c. po przeprowadzeniu rozprawy Sąd wydaje wyrok, w którym nakaz zapłaty w całości lub w części utrzymuje w mocy albo go uchyla i orzeka o żądaniu pozwu, bądź też postanowieniem uchyla nakaz zapłaty i pozew odrzuca lub postępowanie umarza.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd uchylił nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 6 października 2014 roku w całości, orzekając jak w pkt I sentencji wyroku i zasądził od pozwanych C. W. i O. W. solidarnie na rzecz (...)Sp.k. w K. kwotę 257,32 zł – tytułem nieuiszczonych należności za pobrany towar wraz z ustawowymi odsetkami w wysokości 13% w stosunku rocznym od dnia 18 lipca 2014 roku do dnia 22 grudnia 2014 roku i odsetkami ustawowymi w wysokości 8% od dnia 23 grudnia 2014 roku do dnia 19 marca 2015 roku oraz dalszymi każdorazowymi ustawowymi odsetkami od dnia 20 marca 2015 roku do dnia zapłaty, orzekając jak w pkt II sentencji wyroku.

Wskazać przy tym należy, że Sąd zasądził powyższą kwotę na rzecz (...)Sp.k. w K., mając na uwadze, że w toku postępowania doszło do zmiany formy prawnej strony powodowej.

Ponieważ nałożona przez powodową spółkę kara umowna okazała się bezzasadna, sąd oddalił powództwo w pozostałej części, orzekając jak w pkt III sentencji wyroku.

Na podstawie natomiast art. 100 k.p.c. Sąd zasądził od (...)Sp.k. w K. solidarnie na rzecz C. W. i O. W. kwotę 564,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, orzekając jak w pkt IV sentencji wyroku.

Z uwagi na to, że pozwani przyznali, iż zapłacili powodowej spółce jedynie za faktury wystawione za okres do końca grudnia 2013 roku i nie zapłacili powodce należności z tytułu faktur wystawionych w styczniu 2014 roku, a tym samym uznali roszczenie powódki w tym zakresie, Sąd na podstawie art. 333 § 1 pkt 2 k.p.c. nadał wyrokowi w pkt II rygor natychmiastowej wykonalności, orzekając jak w pkt V sentencji wyroku.

SSR Tomasz Durlej